

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Херсонський державний університет
Кафедра філософії та соціально-гуманітарних наук

ГАЛЧЕНКО М. В.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ І РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
З ДИСЦИПЛІНИ «ПОЛІТОЛОГІЯ»
для студентів усіх напрямків підготовки

Херсон – 2017

Розглянуто на засіданні кафедри філософії та соціально-гуманітарних наук (протокол № 5 від 06 листопада 2017 р.)

Схвалено науково-методичною радою ХДУ (протокол №2 від 20 грудня 2017 р.)

Рекомендовано до видання Вченою Радою Херсонського державного університету (протокол №7 від 26 грудня 2017 р.)

Автор:

Галіченко М. В. – кандидат філософських наук, викладач кафедри філософії та соціально-гуманітарних наук

Рецензенти:

Лещенко А. М. – доктор філософських наук, доцент.

Задорожня Н. О. – кандидат філософських наук, доцент.

Галіченко М. В.

Методичні вказівки і рекомендації до семінарських занять та самостійної роботи з дисципліни «Політологія». – Херсон, 2017. – 50 с.

Для студентів усіх напрямів підготовки Херсонського державного університету.

ЗМІСТ

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА.....	4
НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА КУРСУ.....	5
МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ І РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ.....	9
МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ І РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ	27
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	43

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Навчальна дисципліна «Політологія» займає важливе місце у процесі підготовки бакалаврів. В умовах сьогодення перед університетом постає завдання виховувати громадянина, який має критичне мислення, здатен робити свідомий вибір та нести відповідальність за нього. Окрім того, «Велика хартія університетів» (1988) наголосила на необхідності утвердження традицій європейського гуманізму, подолання культурних та політичних кордонів, формування толерантності та плюралізму.

Політика відіграє важливу роль у житті сучасної людини. В умовах глобалізованого світу всі так чи інакше впливають на всіх. Кожне прийняте політичне рішення має відчутні наслідки. Саме тому постає необхідність отримання студентами відповідних знань про основні ідеології сучасного світу, роль і значення політичних інститутів, діяльність політичних партій та рухів, громадянське суспільство, політичне лідерство, політичний процес, міжнародну політику.

Запропоновані методичні рекомендації до семінарських занять та самостійної роботи мають на меті допомогти студентам повноцінно засвоїти навчальний матеріал дисципліни, познайомитись з найновішими розробками у цій царині.

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА КУРСУ

Політологія як наука і навчальна дисципліна

Політика як соціальне явище. Сутність, структура і функції політики. Предмет та об'єкт політології. Структура та функції політології. Методологія політології. Категорії політології. Місце політології у системі наук. Політологія як навчальна дисципліна. Розвиток академічної політології в Україні.

Історія світової політичної думки

Політичні уявлення Стародавнього світу (конфуціанство, даосизм, легізм, моїзм, зороастризм, буддизм, єврейські пророки та ін.). Політична думка античності (проекти ідеальної держави Платона та Аристотеля). Політична думка Середньовіччя (Аврелій Августин, Фома Аквінський, Марсилій Падуанський, еретичні рухи, ідея симфонії світської та церковної влади). Політична думка епохи Відродження (Н. Макіавеллі). Політична думка Нового часу та Просвітництва (Дж. Локк, Т. Гоббс, Вольтер, Ш. Монтеск'є, Ж.-Ж. Руссо, «батьки-засновники США», І. Кант, В. Ф. Гегель). Політичне вчення марксизму та неомарксизму. Основні тенденції розвитку політичної думки кінця ХІХ – І половини ХХ ст. (Макс Вебер). Основні школи у сучасній західній політології.

Українська політична думка

Політична думка Київської Русі (Нестор, митрополит Іларіон, Володимир Мономах). Політичні вчення українських гуманістів (С. Оріховський-Роксолан). Ідеологема «Київ – Другий Єрусалим». Козацький сарматизм. Конституція П. Орлика. Політичні погляди вчених Києво-Могилянської академії (С. Яворський, Ф. Прокопович). Політичні ідеї Кирило-Мефодіївського товариства. Формування ліберально-демократичного та соціалістичного

напрямів в українській політичній думці наприкінці ХІХ – на початку ХХ ст. (М. Драгоманов, Л. Українка, І. Франко, М. Грушевський, В. Винниченко та ін.) Становлення та розвиток українського монархізму та націоналізму (В. Липинський та Д. Донцов). Сучасна українська політологія.

Світові ідейно-політичні доктрини

Сутність поняття «ідеологія». Місце і роль ідеології у житті сучасного суспільства (Р. Арон, Д. Белл, К. Поппер, Т. Парсонс та ін.). Функції політичних ідеологій. Ідеологема як засіб забезпечення комунікації між владою та суспільством.

Класифікація сучасних ідейно-політичних доктрин. Головні принципи та основні політичні ідеї лібералізму. Неолібералізм (технократичні доктрини та доктрини плюралістичної демократії). «Кінець історії» Ф. Фукуяма. Головні принципи та основні політичні ідеї консерватизму. Типологія неоконсерватизму. Соціал-демократичні доктрини. Соціалізм. Концептуальні засади фашизму. Фашизм та націонал-соціалізм. Неофашизм. Анархізм. Націоналізм.

Політична влада і політична система суспільства

Влада як необхідний механізм регулювання життя суспільства. Види, форми та засоби здійснення влади. Ресурси влади. Характерні ознаки та джерела політичної влади. Основні концепції політичної влади. Форми та механізми здійснення політичної влади. Політична опозиція. Поняття легітимності політичної влади та види легітимності. Принцип поділу влади: теорія і практика. Поняття, структура і функції політичної системи. Типологія політичної системи. Проблеми становлення політичної системи України.

Держава як політичний інститут. Політичні режими

Сутність, функції та ознаки держави. Основні моделі держави. Теорії походження держави. Форми держави: форма правління, форма державного устрою, державно-правовий режим. Соціальна та правова держава. Тенденції розвитку сучасних держав. Організація державної влади в Україні.

Зміст політичного режиму та його характеристики. Основні типи політичних режимів (тоталітарний, авторитарний, демократичний). Принципи демократії. Функції та моделі демократії. Політичний режим в Україні.

Політичний процес

Сутність політичного процесу. Типи політичних процесів. Суб'єкти та об'єкти політичного процесу. Політична участь. Вибори. Стратегія і тактика в політиці. Політична стабільність. Політичні зміни. Політичний розвиток. Політичний конфлікт і політична криза. Основні концепції конфлікту у сучасній зарубіжній політології (концепція позитивно-функціонального конфлікту Л. Козера, «конфліктна модель суспільства» Р. Дарендорфа, «загальна теорія конфлікту» К. Боулдінга). Революція і контрреволюція. Політичні рішення: структура та типологія.

Політичні партії. Громадсько-політичні рухи і об'єднання

Поняття політичної партії. Генезис і типологія політичних партій. Функції політичних партій. Класифікація сучасних українських партій. Основні різновиди партійних систем (однопартійна, двопартійна, багатопартійна). Проблеми розвитку багатопартійної системи в Україні.

Місце громадських організацій та рухів у політичній системі. Класифікація суспільно-політичних організацій та рухів. Функції суспільно-політичних організацій та рухів. Особливості громадсько-політичних рухів та

об'єднань в Україні. Проблема становлення громадянського суспільства в Україні.

Політична свідомість і політична культура

Сутність і зміст поняття «політична свідомість». Структура політичної свідомості. Функції політичної свідомості. Взаємозв'язок і взаємозалежність теоретичного та емпіричного рівнів політичної свідомості. Політична культура: поняття, зміст і функції. Структура політичної культури. Типи політичної культури (патріархальна, підданська, партисипаторна). Політична свідомість і політична культура сучасного українського суспільства.

Людина та політика

Політична суб'єктність особи. Політика і мораль. Політична соціалізація особи. Політична еліта: характерні риси та критерії ефективності. Теорії політичних еліт: концепція «політичного класу» Г. Моска, закон «циркуляції еліт» В. Парето, «залізний закон олігархії» Р. Міхельса. Феномен політичного лідерства. Характерні риси та основні функції політичного лідера. Класифікація політичних лідерів.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ І РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Тематика семінарських занять передбачає розгляд найбільш змістовних та проблемних питань курсу «Політологія».

Семінарські заняття пропонуються проводити використовуючи такі форми як доповідь та її обговорення, дискусія, диспут, письмове опитування у вигляді проблемних питань і тестів.

Рекомендована література містить сучасні теоретичні джерела, опубліковані або розміщені на електронних носіях.

Семінарське заняття № 1.

Історія світової політичної думки

Мета: охарактеризувати основні періоди у розвитку світової політичної думки, розглянути політичні вчення видатних представників кожного з цих періодів, проаналізувати вплив цих політичних ідей на сучасність.

Ключові слова: політика, форми правління, держава, суспільство, поділ влад, церква, поліс, інтерес, суспільний договір, народ.

1. Політичні вчення античності.
2. Політико-правові вчення Середньовіччя.
3. Політична думка Відродження (Н. Макіавеллі).
4. Розвиток політичної думки в епоху Нового часу та Просвітництва.

Питання для самоконтролю:

- 1) Поясніть зміст реформ Солона та їх вплив на подальший розвиток демократії у Стародавній Греції;
- 2) Чому Піфагор виступав проти демократичного устрою грецьких полісів?

- 3) Які вади демократії убачав Геракліт?
- 4) Які обставини зумовили розквіт класичної грецької демократії?
- 5) Поясніть розбіжності у політичних поглядах Сократа та софістів?
- 6) Яким було ставлення Сократа до закону?
- 7) Порівняйте проекти ідеальної держави Платона та Аристотеля;
- 8) Чи погоджуєтеся Ви з думкою Карла Поппера, що Платон є батьком тоталітаризму?
- 9) Яку теорію походження держави запропонував Аристотель?
- 10) Порівняйте форми правління, які виділяли Платон та Аристотель?
- 11) Які політичні ідеї запропонували стоїки?
- 12) Які форми держави виділяв Цицерон?
- 13) Поясніть ідею «двох градусів» у Аврелія Августина;
- 14) Порівняйте погляди Томи Аквінського та Марсилія Падуанського стосовно влади церкви;
- 15) Яку форму держави вважав найкращою Ж. Боден?
- 16) Як Ви розумієте принцип Н. Макіавеллі: «Мета виправдовує засоби»? Чи є він виправданим у політиці?
- 17) Поясніть теорію суспільного договору? Яким чином її тлумачили Т. Гоббс та Дж. Локк?
- 18) Що таке «природне право»?
- 19) Які форми правління виділяв Ш. Монтеск'є?
- 20) Яким чином державний устрій залежить від клімату країни (Ш. Монтеск'є)?
- 21) Як розумів суспільний договір Ж.-Ж. Руссо?
- 22) Чи можливо втілити на практиці ідею Ж.-Ж. Руссо про пряме народовладдя?
- 23) Які політичні ідеї розвинув Вольтер?
- 24) Чим обумовлюється право народу на повстання проти влади?
- 25) Які політичні ідеї запропонували американські просвітителі?

Література:

1. Брегеда А. Ю. Основи політології / А. Ю. Брегеда. – К. : КНЕУ, 2000. – 312 с.
2. Горлач М. І. Політологія : наука про політику : підручник / М. І. Горлач, В. Г. Кремень. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 840 с.
3. Логвина В. Л. Політологія : навч. посіб. / В. Л. Логвина. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 304 с.
4. Політологія / за ред. О. В. Бабкіної, В. П. Горбатенка. – К. : Академія, 2006. – 568 с.
5. Політологія : Навч. посіб. / Г. П. Щедрова, Ф. В. Барановський, О. В. Карчевська, О. Г. Мазур та ін. – Луганськ : Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2011. – 304 с.
6. Політологія : Підручник / За заг. ред. І. С. Дзюбка, К. М. Левківського. – К. : Вища шк., 2001. – 415 с.
7. Політологія : навчальний енциклопедичний словник-довідник для студентів ВНЗ I-IV рівнів акредитації / За наук. ред. д-ра політ. н. Хоми Н. М. [В. М. Денисенко, О. М. Сорба, Л. Я. Угрин та ін.]. – Львів : «Новий Світ – 2000», 2014. – 779 с.
8. Політологія у схемах, таблицях, визначеннях : навч. посіб. / За заг. ред. І. С. Дзюбка, Д. Т. Дзюбка, І. Г. Онищенко та ін. – К. : Вид-во Європ. ун-ту, 2002. – 178 с.
9. Рудич Ф. М. Політологія : Підручник / Ф. М. Рудич. – К. : Либідь, 2005. – 480 с.
10. Шляхтун П. П. Політологія : історія та теорія : підручник / П. П. Шляхтун. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 472 с.

Семінарське заняття №2.

Українська політична думка

Мета: охарактеризувати основні етапи розвитку української політичної думки; проаналізувати ідеї найяскравіших представників вітчизняної політичної думки та їх вплив на становлення української державності.

Ключові слова: влада, гуманізм, держава, нація, політія, свобода, соціалізм, федерація.

1. Політична думка Київської Русі.
2. Політичні вчення українських гуманістів (С. Оріховський-Роксолан).
3. Політичні погляди вчених Києво-Могилянської академії (Ф. Прокопович, С. Яворський).
4. Українська політична думка II пол. XIX – поч. XX ст.:
 - а) М. Драгоманов;
 - б) І. Франко;
 - в) М. Грушевський;
 - г) В. Винниченко.

Питання для самоконтролю:

- 1) Поясніть концепцію «богоугодного правителя» Нестора;
- 2) Поясніть концепцію «князівського єдиновладдя» митрополита Іларіона;
- 3) Проаналізуйте головні політичні ідеї праці «Слово про Закон і Благодать» митрополита Іларіона? Чи сприяла вона утвердженню ідеї богообраності князя та святості Русі?
- 4) Яким є ідеал правителя для Володимира Мономаха?
- 5) Які політичні ідеї проголосили українські гуманісти?
- 6) Проаналізуйте політичні погляди С. Оріховського-Роксолана. Як вони узгоджуються з тогочасною західноєвропейською політичною традицією?
- 7) Як розуміє владу Петро Могила?

- 8) Яким чином розумів співвідношення світської та церковної влади С. Яворський?
- 9) Поясніть теорію «освіченого абсолютизму» Ф. Прокоповича?
- 10) Поясніть федеративні ідеї М. Драгоманова. Чи є вони актуальними для сучасної України?
- 11) Як розумів проблему поділу влади М. Драгоманов?
- 12) Проаналізуйте соціалістичні погляди Івана Франка?
- 13) Яким чином ідея федерації була переосмислена М. Грушевським?
- 14) Охарактеризуйте політичні ідеали В. Винниченка.

Література:

1. Брегеда А. Ю. Основи політології / А. Ю. Брегеда. – К. : КНЕУ, 2000. – 312 с.
2. Горлач М. І. Політологія : наука про політику : підручник / М. І. Горлач, В. Г. Кремень. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 840 с.
3. Політологія / за ред. О. В. Бабкіної, В. П. Горбатенка. – К. : Академія, 2006. – 568 с.
4. Політологія : навчальний енциклопедичний словник-довідник для студентів ВНЗ I-IV рівнів акредитації / За наук. ред. д-ра політ. н. Хоми Н. М. [В. М. Денисенко, О. М. Сорба, Л. Я. Угрин та ін.]. – Львів : «Новий Світ – 2000», 2014. – 779 с.
5. Політологія : Навч. посіб. / Г. П. Щедрова, Ф. В. Барановський, О. В. Карчевська, О. Г. Мазур та ін. – Луганськ : Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2011. – 304 с.
6. Політологія : Підручник / За заг. ред. І. С. Дзюбка, К. М. Левківського. – К. : Вища шк., 2001. – 415 с.

7. Політологія у схемах, таблицях, визначеннях : навч. посіб. / За заг. ред. І. С. Дзюбка, Д. Т. Дзюбка, І. Г. Онищенко та ін. – К. : Вид-во Європ. ун-ту, 2002. – 178 с.
8. Рудич Ф. М. Політологія : Підручник / Ф. М. Рудич. – К. : Либідь, 2005. – 480 с.
9. Шляхтун П. П. Політологія : історія та теорія : підручник / П. П. Шляхтун. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 472 с.
10. Юрій М. Ф. Політологія : підручник / М. Ф. Юрій. – К. : Дакор, 2006. – 217 с.

Семінарське заняття №3.

Політична влада і політична система суспільства

Мета: охарактеризувати основні концепції політичної влади, пояснити легітимність влади та її види, необхідність поділу влади у демократичних державах та механізм його реалізації; проаналізувати проблеми становлення політичної системи України.

Ключові слова: політична влада, політична система, держава, легітимність, легальність, традиція, інтерес, харизма.

1. Влада як необхідний механізм регулювання життя суспільства. Види, форми та засоби здійснення влади.
2. Основні концепції політичної влади. Форми та механізми здійснення політичної влади.
3. Поняття легітимності влади та види легітимності.
4. Принцип поділу влади: теорія і практика.
5. Поняття, структура і функції політичної системи.
6. Проблеми становлення політичної системи України.

Питання для самоконтролю:

- 1) Що таке «влада»?
- 2) Які форми влади існують?
- 3) Чим політична влада відрізняється від інших видів влади?
- 4) Які ресурси влади Ви знаєте?
- 5) Назвіть основні концепції політичної влади;
- 6) У чому полягає унікальність механізму здійснення політичної влади?
- 7) Що таке «легітимність влади»?
- 8) Чим легітимність відрізняється від легальності?
- 9) Які типи легітимності виділяв Макс Вебер?
- 10) Поясніть ідею плебісцитарної демократії у М. Вебера;
- 11) Який тип легітимності влади характерний для сучасної Української держави?
- 12) Які гілки влади мають бути в демократичному суспільстві?
- 13) Чи забезпечений поділ влади в Україні?
- 14) Що таке «політична система»?
- 15) Які функції виконує політична система?
- 16) Якою є структура політичної системи?
- 17) Охарактеризуйте політичну систему України?
- 18) Які проблеми у розвитку політичної системи України потребують негайного вирішення?

Література:

1. Брегеда А. Ю. Основи політології / А. Ю. Брегеда. – К. : КНЕУ, 2000. – 312 с.
2. Горлач М. І. Політологія : наука про політику : підручник / М. І. Горлач, В. Г. Кремень. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 840 с.

3. Іванова Н. Ю. Політологія : навч. посіб. / Н. Ю. Іванова, В. Ф. Смолянчук. – К. : КНЕУ, 2011. – 347 с.
4. Пахарєв А. Д. Політичні інститути і процеси в сучасній Україні : навч. посіб. / А. Д. Пахарєв. – К. : ПіЕНД ім. І. Ф. Кураса, 2011. – 182 с.
5. Погорілий Д. Є. Політологія : кредитно-модульний курс. Навч. пос. / Д. Є. Погорілий. – К. : Центр учбової літератури, Фірма «Інкос», 2008. – 432 с.
6. Політологія : Навч. посіб. / Г. П. Щедрова, Ф. В. Барановський, О. В. Карчевська, О. Г. Мазур та ін. – Луганськ : Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2011. – 304 с.
7. Політологія : Підручник / За заг. ред. І. С. Дзюбка, К. М. Левківського. – К. : Вища шк., 2001. – 415 с.
8. Політологія : навчальний енциклопедичний словник-довідник для студентів ВНЗ I-IV рівнів акредитації / За наук. ред. д-ра політ. н. Хоми Н. М. [В. М. Денисенко, О. М. Сорба, Л. Я. Угрин та ін.]. – Львів : «Новий Світ – 2000», 2014. – 779 с.
9. Рудич Ф. М. Політологія : Підручник / Ф. М. Рудич. – К. : Либідь, 2005. – 480 с.
10. Шляхтун П. П. Політологія : історія та теорія : підручник / П. П. Шляхтун. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 472 с.

Семінарське заняття №4.

Держава як політичний інститут. Політичні режими

Мета: охарактеризувати державу як політичний інститут, розкрити сутність, функції та ознаки держави, проаналізувати політичні режими та їх типологію.

Ключові слова: авторитаризм, демократія, держава, державно-правовий режим, політичний режим, тоталітаризм, форма державного устрою, форма правління.

1. Сутність, функції та ознаки держави.
2. Форми держави.
3. Соціальна та правова держава.
4. Основні типи політичних режимів.
5. Політичний режим в Україні.

Питання для самоконтролю:

- 1) Чому держава є головним нормативним членом політичної системи?
- 2) Які ознаки держави Ви знаєте?
- 3) Які функції виконує держава?
- 4) Чим держава відрізняється від інших політичних інститутів?
- 5) Назвіть основні концепції походження держави та поясніть їх зміст;
- 6) Яка з перелічених концепцій походження держави, на вашу думку, найбільш обґрунтована?
- 7) Що таке «тип держави»?
- 8) Які існують форми правління?
- 9) Чим відрізняються абсолютна та конституційна монархія?
- 10) Наведіть приклад сучасних теократій;
- 11) Як класифікують держави за адміністративно-територіальним устроєм?
- 12) Який адміністративно-територіальний устрій потрібен сучасній Україні?
- 13) Що таке «соціальна держава»? Чи є Україна соціальною державою?
- 14) Які ознаки правової держави? Чи є Україна правовою державою?
- 15) Що таке «політичний режим»?
- 16) Які типи політичних режимів існують у сучасному світі?

- 17) Яким є політичний режим в Україні?
- 18) Назвіть основні принципи демократії?
- 19) Які концепції демократій вам відомі?
- 20) Які перспективи розвитку демократії в Україні?

Література:

1. Брегеда А. Ю. Основи політології / А. Ю. Брегеда. – К. : КНЕУ, 2000. – 312 с.
2. Горлач М. І. Політологія : наука про політику : підручник / М. І. Горлач, В. Г. Кремень. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 840 с.
3. Держава і суспільство в Україні : історія і сучасність / За ред. О. М. Майбороди. – К. : ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса, 2013. – 184 с.
4. Іванова Н. Ю. Політологія : навч. посіб. / Н. Ю. Іванова, В. Ф. Смолянчук. – К. : КНЕУ, 2011. – 347 с.
5. Пахарев А. Д. Політичні інститути і процеси в сучасній Україні : навч. посіб. / А. Д. Пахарев. – К. : ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса, 2011. – 182 с.
6. Погорілий Д. Є. Політологія : кредитно-модульний курс. Навч. пос. / Д. Є. Погорілий. – К. : Центр учбової літератури, Фірма «Інкос», 2008. – 432 с.
7. Політологія : навчальний енциклопедичний словник-довідник для студентів ВНЗ I-IV рівнів акредитації / За наук. ред. д-ра політ. н. Хоми Н. М. [В. М. Денисенко, О. М. Сорба, Л. Я. Угрин та ін.]. – Львів : «Новий Світ – 2000», 2014. – 779 с.
8. Політологія : Навч. посіб. / Г. П. Щедрова, Ф. В. Барановський, О. В. Карчевська, О. Г. Мазур та ін. – Луганськ : Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2011. – 304 с.
9. Рудич Ф. М. Політологія : Підручник / Ф. М. Рудич. – К. : Либідь, 2005. – 480 с.

10. Хома Н. Соціальна держава третього тисячоліття : модернізована модель / Н. Хома. // Наукові записки ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса. – 2014. – № 3 (71). – С. 205-215.
11. Шляхтун П. П. Політологія : історія та теорія : підручник / П. П. Шляхтун. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 472 с.

Семінарське заняття № 5.

Політичний процес

Мета: охарактеризувати зміст політичного процесу та його типологію, окреслити суб'єктів та об'єктів політичного процесу, проаналізувати взаємозв'язок між політичним розвитком та політичною стабільністю.

Ключові слова: вибори, контрреволюція, конфлікт, політичний процес, революція, стабільність.

1. Політичний процес: зміст та типологія.
2. Політична стабільність. Політичні зміни. Політичний розвиток.
3. Політичний конфлікт і політична криза.
4. Основні концепції конфлікту у сучасній західній політології (Л. Козер, Р. Дарендорф, К. Боулдінг).
5. Революція та контрреволюція.

Питання для самоконтролю:

- 1) Що таке «політичний процес»?
- 2) Як розуміють політичний процес В. Парето та А. Бентлі?
- 3) Хто є засновником системного підходу до політичного процесу?
- 4) Якою є структура політичного процесу?

- 5) Що таке «політична стабільність»? Чи є її досягнення головною метою політичного процесу?
- 6) Що таке «політичні зміни»? Які види політичних змін виділяють у сучасній політології?
- 7) Що таке «політичний розвиток»? Яким чином він пов'язаний з політичними змінами?
- 8) Що таке «політичний конфлікт»? Якими бувають політичні конфлікти?
- 9) Яким чином тлумачить політичний конфлікт марксизм?
- 10) Як розуміє політичний конфлікт функціоналізм?
- 11) Порівняйте погляди Р. Дарендорфа, Л. Козера та К. Боулдінга на природу політичного конфлікту?
- 12) Чи можливе безконфліктне політичне життя?
- 13) Що таке «політична криза»? Якою є типологія політичних криз?
- 14) Яким чином можна вирішити політичну кризу?
- 15) Наведіть приклади політичних криз та шляхів їх вирішення в Україні;
- 16) Що таке «революція» та «контрреволюція»? Чи є вони взаємопов'язаними?
- 17) Назвіть основні теорії революції?
- 18) Проаналізуйте «Помаранчеву революцію» 2004 та «Революцію гідності» 2013-2014 рр. в Україні.

Література:

1. Бульбенюк С. С. Політологія у запитаннях та відповідях : навч. посіб. / С. С. Бульбенюк, Н. Ю. Іванова. – К. : КНЕУ, 2010. – 242 с.
2. Горлач М. І. Політологія : наука про політику : підручник / М. І. Горлач, В. Г. Кремень. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 840 с.
3. Логвина В. Л. Політологія : навч. посіб. / В. Л. Логвина. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 304 с.

4. Пахарєв А. Д. Політичні інститути і процеси в сучасній Україні : навч. посіб. / А. Д. Пахарєв. – К. : ПіЕНД ім. І. Ф. Кураса, 2011. – 182 с.
5. Перегуда Є. В. Політологія : навч. посіб / Є. В. Перегуда, В. Ф. Панібудьласка, В. Л. Семко, Н. І. Рижко та ін. – К. : КНУБА, 2011. – 216 с.
6. Погорілий Д. Є. Політологія : кредитно-модульний курс. Навч. пос. / Д. Є. Погорілий. – К. : Центр учбової літератури, Фірма «Інкос», 2008. – 432 с.
7. Політологія / за ред. О. В. Бабкіної, В. П. Горбатенка. – К. : Академія, 2006. – 568 с.
8. Політологія : навчальний енциклопедичний словник-довідник для студентів ВНЗ I-IV рівнів акредитації / За наук. ред. д-ра політ. н. Хоми Н. М. [В. М. Денисенко, О. М. Сорба, Л. Я. Угрин та ін.]. – Львів : «Новий Світ – 2000», 2014. – 779 с.
9. Політологія : Підручник / За заг. ред. І. С. Дзюбка, К. М. Левківського. – К. : Вища шк., 2001. – 415 с.
10. Юрій М. Ф. Політологія : підручник / М. Ф. Юрій. – К. : Дакор, 2006. – 217 с.

Семінарське заняття № 6.

Політична свідомість і політична культура

Мета: розглянути політичну свідомість і політичну культури та визначити їх типи, охарактеризувати функції політичної свідомості, встановити взаємозв'язок між теоретичним та емпіричним рівнями політичної свідомості; охарактеризувати політичну свідомість і політичну культуру сучасного українського суспільства.

Ключові слова: вибори, громадянин, підданий, політична свідомість, політична культура, суспільство, традиція.

1. Політична свідомість: зміст, структура, функції.
2. Типи політичної свідомості.
3. Політична культура : структура та типологія.
4. Політична свідомість і політична культура сучасного українського суспільства.

Питання для самоконтролю:

- 1) Що таке «політична свідомість»?
- 2) Які функції виконує політична свідомість?
- 3) Які умови сприяють формуванню політичної свідомості?
- 4) Якою є структура політичної свідомості?
- 5) Що таке емпірична політична свідомість?
- 6) Яким чином співвідносяться емпірична та буденна політична свідомість?
- 7) Яким чином ідеологія впливає на формування масової політичної свідомості?
- 8) Що таке «політичний міф»? Наведіть приклади політичних міфів;
- 9) Чим різняться масова та групова політична свідомість?
- 10) Що таке «суспільна думка»? Який вплив вона має на політичне життя?
- 11) Якою є політична свідомість сучасного українського суспільства?
- 12) Що таке «політична культура»?
- 13) Які функції виконує політична культура?
- 14) Як формується політична культура?
- 15) Якою є структура політичної культури?
- 16) Яку роль відіграють цінності в житті суспільства?
- 17) Які типи політичної культури виділяють науковці?
- 18) Який тип політичної культури є характерним для українського суспільства?

19) Які різновиди має традиційна політична культура?

20) Що таке «політична субкультура»?

Література:

1. Бульбенюк С. С. Політологія у запитаннях та відповідях : навч. посіб. / С. С. Бульбенюк, Н. Ю. Іванова. – К. : КНЕУ, 2010. – 242 с.
2. Горлач М. І. Політологія : наука про політику : підручник / М. І. Горлач, В. Г. Кремень. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 840 с.
3. Іванова Н. Ю. Політологія : навч. посіб. / Н. Ю. Іванова, В. Ф. Смолянчук. – К. : КНЕУ, 2011. – 347 с.
4. Остапенко М. А. Політична культура суспільства : Навч. посіб. / М. А. Остапенко. – К. : МАУП, 2008. – 96 с.
5. Перегуда Є. В. Політологія : навч. посіб. / Є. В. Перегуда, В. Ф. Панібудьласка, В. Л. Семко, Н. І. Рижко та ін. – К. : КНУБА, 2011. – 216 с.
6. Погорілий Д. Є. Політологія : кредитно-модульний курс. Навч. пос. / Д. Є. Погорілий. – К. : Центр учбової літератури, Фірма «Інкос», 2008. – 432 с.
7. Політологія : Навч. посіб. / Г. П. Щедрова, Ф. В. Барановський, О. В. Карчевська, О. Г. Мазур та ін. – Луганськ : Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2011. – 304 с.
8. Політологія : навчальний енциклопедичний словник-довідник для студентів ВНЗ I-IV рівнів акредитації / За наук. ред. д-ра політ. н. Хоми Н. М. [В. М. Денисенко, О. М. Сорба, Л. Я. Угрин та ін.]. – Львів : «Новий Світ – 2000», 2014. – 779 с.
9. Політологія : Підручник / За заг. ред. І. С. Дзюбка, К. М. Левківського. – К. : Вища шк., 2001. – 415 с.

10. Рудич Ф. М. Політологія : Підручник / Ф. М. Рудич. – К. : Либідь, 2005. – 480 с.

Семінарське заняття № 7.

Людина та політика

Мета: охарактеризувати людський вимір політики, розглянути теорію еліт та проблему політичного лідерства, встановити взаємозв'язок між політикою та мораллю, проаналізувати процес політичної соціалізації особи.

Ключові слова: влада, еліта, маса, мораль, політика, політична соціалізація, політичне лідерство.

1. Політична соціалізація особи.
2. Політика і мораль.
3. Теорії політичних еліт (Г. Моска, В. Парето, Р. Міхельс).
4. Проблема політичного лідерства.

Питання для самоконтролю:

- 1) Якими є основні ознаки громадянства?
- 2) Що таке «політична соціалізація»?
- 3) Назвіть основні концепції політичної соціалізації особи;
- 4) Чим відрізняється первина політична соціалізація від вторинної?
- 5) Які два підходи існують стосовно вирішення проблеми співвідношення політики та моралі?
- 6) Порівняйте погляди стосовно дотримання моральних принципів у політиці у працях Н. Макіавеллі та І. Канта;
- 7) Що таке «політична еліта»?
- 8) Назвіть основні концепції політичної еліти;

- 9) Порівняйте ідеї В. Парето та Г. Моски стосовно політичної еліти;
- 10) Яким чином має здійснюватись відбір еліт?
- 11) Поясніть елітарну теорію демократії?
- 12) Чи погоджуєтесь Ви з невідворотністю дії «залізного закону олігархічних тенденцій» Р. Міхельса?
- 13) Назвіть представників української політичної думки, які розвивали теорію еліт у ХХ ст.;
- 14) Чи склалася в сучасній Україні політична еліта?
- 15) Що таке «контреліта»? Яким чином вона впливає на політичне життя?
- 16) Що таке «політичне лідерство»? Чим воно відрізняється від інших форм лідерства?
- 17) Які підходи до розуміння політичного лідерства утвердилися у сучасній політології?
- 18) Якими є функції політичного лідера?
- 19) Якими якостями та рисами має володіти політичний лідер?
- 20) Якою є типологія політичного лідерства Макса Вебера?
- 21) Кого з українських політиків можна вважати політичним лідером?
- 22) Чи погоджуєтесь Ви з думкою, що сучасна криза Європейського Союзу є передусім кризою політичного лідерства?

Література:

1. Горлач М. І. Політологія : наука про політику : підручник / М. І. Горлач, В. Г. Кремень. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 840 с.
2. Іванова Н. Ю. Політологія : навч. посіб. / Н. Ю. Іванова, В. Ф. Смолянюк. – К. : КНЕУ, 2011. – 347 с.
3. Пахарєв А. Д. Політичні інститути і процеси в сучасній Україні : навч. посіб. / А. Д. Пахарєв. – К. : ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса, 2011. – 182 с.

4. Погорілий Д. Є. Політологія : кредитно-модульний курс. Навч. пос. / Д. Є. Погорілий. – К. : Центр учбової літератури, Фірма «Інкос», 2008. – 432 с.
5. Політика в особах (Політичне лідерство на постсоціалістичному просторі : національний та регіональний контексти) : навч. посіб. / За заг. ред. Ф. М. Рудича. – К. : ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса, 2012. – 400 с.
6. Політологія : Навч. посіб. / Г. П. Щедрова, Ф. В. Барановський, О. В. Карчевська, О. Г. Мазур та ін. – Луганськ : Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2011. – 304 с.
7. Політологія : навчальний енциклопедичний словник-довідник для студентів ВНЗ I-IV рівнів акредитації / За наук. ред. д-ра політ. н. Хоми Н. М. [В. М. Денисенко, О. М. Сорба, Л. Я. Угрин та ін.]. – Львів : «Новий Світ – 2000», 2014. – 779 с.
8. Політологія : Підручник / За заг. ред. І. С. Дзюбка, К. М. Левківського. – К. : Вища шк., 2001. – 415 с.
9. Рудич Ф. М. Політологія : Підручник / Ф. М. Рудич. – К. : Либідь, 2005. – 480 с.
10. Шляхтун П. П. Політологія : історія та теорія : підручник / П. П. Шляхтун. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 472 с.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ І РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Виконання модуля самостійної роботи з дисципліни «Політологія» дає можливість більш глибокого вивчення матеріалу, який опрацьовується в модулях лекційних та семінарських занять. Крім того студенти набувають навички творчого пошуку необхідної джерельної бази для розробки питань, на які необхідно знайти відповідь.

Для опрацювання тем модуля самостійної роботи необхідно звернутися до підручників та навчальних посібників, що даються у списку рекомендованої літератури, а також обов'язковим є залучення додаткового матеріалу (наукових статей, спеціалізованих праць з зазначеної теми). Основним способом виконання самостійної роботи є конспектування у окремий зошит, приблизний обсяг 2 – 8 стор. на тему залежно від її складності та важливості.

Формами контролю отриманих знань є опитування на індивідуальних заняттях, поточні контрольні роботи у вигляді тестових запитань та підсумкова семестрова контрольна робота.

Важливою формою самостійної роботи є написання рефератів. Написання рефератів може стосуватись як окремих питань теми так і певної теми самостійної роботи. Реферати також можуть бути підготовлені щодо питань семінарських занять, які потребують більш ґрунтовного опрацювання. Захист рефератів відбувається в усній формі на індивідуальному занятті.

Вимоги до написання рефератів.

Написання реферату – творча і самостійна робота студента, яка передбачає пошук та опрацюванню джерел з певної теми. Результатом має бути текст, який відображає сучасний стан розробки теми, яка обрана для написання реферату. Важливим критерієм при оцінці реферату є самостійність написання тексту роботи. Реферат має містити такі компоненти: зміст, вступ, декілька розділів,

висновки, список літератури. Список літератури має містити від 5 до 10 джерел, бажано надрукованих за останні 10 років. Обсяг реферату від 10 до 20 сторінок залежно від обраної теми.

У вступі обґрунтовується актуальність теми, її особливості, значення для розвитку суспільства або певної галузі науки.

У розділах роботи викладаються основні відомості з теми, розкриваються основні аспекти проблем, які вивчали вчені, повідомляється інформація про сучасний стан розробки зазначеної теми.

У висновках подаються узагальненні умовиводи, ідеї, думки, оцінки, пропозиції автора реферату.

У додатках можуть міститись формули, таблиці, схеми, якщо вони суттєво полегшують розуміння роботи.

Студенти можуть проявити ініціативу й самостійно визначитися з приводу теми реферату на підставі цінного і цікавого матеріалу, знайденого ними в результаті пошуку додаткової літератури до вивчення заданої теми. Однак при цьому бажано проконсультуватися з викладачем.

Модуль самостійної роботи.

Завдання: Підготувати конспект або реферат тем передбачених для самостійного вивчення.

Тема 1.

Політологія як наука і навчальна дисципліна

План

1. Об'єкт, предмет та структура політології
2. Функції політології
3. Методологія політології

4. Місце політології в системі наук

Література:

1. Бех В. Предмет політології як проблемне поле політичних досліджень / В. Бех. // Наукові записки ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса. – 2016. – № 3-4 (83-84). – С. 229-240.
2. Брегеда А. Ю. Основи політології / А. Ю. Брегеда. – К. : КНЕУ, 2000. – 312 с.
3. Горлач М. І. Політологія : наука про політику : підручник / М. І. Горлач, В. Г. Кремень. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 840 с.
4. Логвина В. Л. Політологія : навч. посіб. / В. Л. Логвина. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 304 с.
5. Політологія / за ред. О. В. Бабкіної, В. П. Горбатенка. – К. : Академія, 2006. – 568 с.
6. Політологія : Навч. посіб. / Г. П. Щедрова, Ф. В. Барановський, О. В. Карчевська, О. Г. Мазур та ін. – Луганськ : Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2011. – 304 с.
7. Політологія : Підручник / За заг. ред. І. С. Дзюбка, К. М. Левківського. – К. : Вища шк., 2001. – 415 с.
8. Політологія : навчальний енциклопедичний словник-довідник для студентів ВНЗ I-IV рівнів акредитації / За наук. ред. д-ра політ. н. Хоми Н. М. [В. М. Денисенко, О. М. Сорба, Л. Я. Угрин та ін.]. – Львів : «Новий Світ – 2000», 2014. – 779 с.
9. Політологія у схемах, таблицях, визначеннях : навч. посіб. / За заг. ред. І. С. Дзюбка, Д. Т. Дзюбка, І. Г. Онищенко та ін. – К. : Вид-во Європ. ун-ту, 2002. – 178 с.
10. Рудич Ф. М. Політологія : Підручник / Ф. М. Рудич. – К. : Либідь, 2005. – 480 с.

11. Шляхтун П. П. Політологія : історія та теорія : підручник / П. П. Шляхтун.
– К. : Центр учбової літератури, 2010. – 472 с.

Тема 2.

Історія світової політичної думки

План

1. Політичні знання Стародавнього Китаю
2. Політичні знання Стародавньої Індії
3. Політичні ідеї «батьків-засновників» США
4. Політичні вчення представників німецької класичної філософії
5. Політичне вчення марксизму та неомарксизму
6. Основні школи в сучасній західній політології (загальна характеристика)

Література:

1. Горлач М. І. Політологія : наука про політику : підручник / М. І. Горлач, В. Г. Кремень. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 840 с.
2. Іванова Н. Ю. Політологія : навч. посіб. / Н. Ю. Іванова, В. Ф. Смолянчук. – К. : КНЕУ, 2011. – 347 с.
3. Логвина В. Л. Політологія : навч. посіб. / В. Л. Логвина. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 304 с.
4. Політологія : Навч. посіб. / Г. П. Щедрова, Ф. В. Барановський, О. В. Карчевська, О. Г. Мазур та ін. – Луганськ : Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2011. – 304 с.
5. Політологія : навчальний енциклопедичний словник-довідник для студентів ВНЗ I-IV рівнів акредитації / За наук. ред. д-ра політ. н. Хоми Н. М. [В. М. Денисенко, О. М. Сорба, Л. Я. Угрин та ін.]. – Львів : «Новий Світ – 2000», 2014. – 779 с.

6. Політологія у схемах, таблицях, визначеннях : навч. посіб. / За заг. ред. І. С. Дзюбка, Д. Т. Дзюбка, І. Г. Онищенко та ін. – К. : Вид-во Європ. ун-ту, 2002. – 178 с.
7. Шляхтун П. П. Політологія : історія та теорія : підручник / П. П. Шляхтун. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 472 с.

Тема 3.

Українська політична думка

План

1. Політичні ідеї Кирило-Мефодіївського товариства
2. Політичні погляди В. Липинського та Д. Донцова
3. Розвиток української політології в еміграції (1917-1991)
4. Становлення академічної політології в Україні (1991-2017)

Література:

1. Бортніков В. Епістолярна спадщина В. К. Липинського : елітарно-консервативні засади українського державотворення / В. Бортніков. // Наукові записки ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса. – 2016. – № 3-4 (83-84). – С. 379-390.
2. Вдовичин І. Доктрина природного права в українській політичній думці 20-30-х рр. ХХ ст. / І. Вдовичин. // Наукові записки ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса. – 2014. – № 3 (71). – С. 386-395.
3. Горлач М. І. Політологія : наука про політику : підручник / М. І. Горлач, В. Г. Кремень. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 840 с.
4. Іванова Н. Ю. Політологія : навч. посіб. / Н. Ю. Іванова, В. Ф. Смолянчук. – К. : КНЕУ, 2011. – 347 с.

5. Логвина В. Л. Політологія : навч. посіб. / В. Л. Логвина. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 304 с.
6. Політологія : Навч. посіб. / Г. П. Щедрова, Ф. В. Барановський, О. В. Карчевська, О. Г. Мазур та ін. – Луганськ : Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2011. – 304 с.
7. Політологія : навчальний енциклопедичний словник-довідник для студентів ВНЗ I-IV рівнів акредитації / За наук. ред. д-ра політ. н. Хоми Н. М. [В. М. Денисенко, О. М. Сорба, Л. Я. Угрин та ін.]. – Львів : «Новий Світ – 2000», 2014. – 779 с.
8. Рафальський О. Політична наука в Україні : здобутки та перспективи / О. Рафальський. // Наукові записки ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса. – 2016. – № 3-4 (83-84). – С. 143-152.
9. Шляхтун П. П. Політологія : історія та теорія : підручник / П. П. Шляхтун. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 472 с.

Тема 4.

Світові ідейно-політичні доктрини

План

1. Місце і роль ідеології у житті сучасного суспільства
2. Головні принципи та основні політичні ідеї лібералізму
3. Головні принципи та основні політичні ідеї консерватизму
4. Соціал-демократичні доктрини
5. Неолібералізм та неоконсерватизм (порівняльний аналіз)
6. Тероризм як соціально-політичне явище

Література:

1. Белошицкий С. В. Либеральная демократия в XXI столетии : ресурсы, вызовы, перспективы. – Хмельницкий, 2012. – 944 с.
2. Горлач М. І. Політологія : наука про політику : підручник / М. І. Горлач, В. Г. Кремень. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 840 с.
3. Гуцало М. Г. Організація протидії сучасному тероризму / М. Г. Гуцало. – К. : Арата, 2009. – 263 с.
4. Іванова Н. Ю. Політологія : навч. посіб. / Н. Ю. Іванова, В. Ф. Смолянчук. – К. : КНЕУ, 2011. – 347 с.
5. Плахотнюк С. С. Основні політичні доктрини сучасності. Навч. посіб. / С. С. Плахотнюк. – Вінниця : ВДТУ, 2003. – 74 с.
6. Політологія : навчальний енциклопедичний словник-довідник для студентів ВНЗ I-IV рівнів акредитації / За наук. ред. д-ра політ. н. Хоми Н. М. [В. М. Денисенко, О. М. Сорба, Л. Я. Угрин та ін.]. – Львів : «Новий Світ – 2000», 2014. – 779 с.
7. Шляхтун П. П. Політологія : історія та теорія : підручник / П. П. Шляхтун. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 472 с.

Тема 5.

Політична влада і політична система суспільства

План

1. Особливості політичної системи України
2. Політична опозиція

Література:

1. Бульбенюк С. С. Політологія у запитаннях та відповідях : навч. посіб. / С. С. Бульбенюк, Н. Ю. Іванова. – К. : КНЕУ, 2010. – 242 с.

2. Горлач М. І. Політологія : наука про політику : підручник / М. І. Горлач, В. Г. Кремень. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 840 с.
3. Іванова Н. Ю. Політологія : навч. посіб. / Н. Ю. Іванова, В. Ф. Смолянчук. – К. : КНЕУ, 2011. – 347 с.
4. Політична влада і опозиція в Україні : порівняльний аналіз із зарубіжними країнами. [Монографія] / За заг. ред. Ф. М. Рудича. – К. : ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса, 2016. – 448 с.
5. Політична наука в Україні. 1991-2016 : у 2 т. Т. 2. Теоретико-методологічні засади і концептуальні підсумки вітчизняних досліджень / НАН України, Ін-т політ. і етнонац. досліджень ім. І.Ф. Кураса – К. : Парлам. вид-во, 2016. – 704 с.
6. Політологія : Навч. посіб. / Г. П. Щедрова, Ф. В. Барановський, О. В. Карчевська, О. Г. Мазур та ін. – Луганськ : Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2011. – 304 с.
7. Політологія : навчальний енциклопедичний словник-довідник для студентів ВНЗ I-IV рівнів акредитації / За наук. ред. д-ра політ. н. Хоми Н. М. [В. М. Денисенко, О. М. Сорба, Л. Я. Угрин та ін.]. – Львів : «Новий Світ – 2000», 2014. – 779 с.
8. Рудич Ф. Влада в незалежній Україні : методологічний контекст / Ф. Рудич. // Наукові записки ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса. – 2016. – № 3-4 (83-84). – С. 212-229.

Тема 6.

Держава як політичний інститут. Політичні режими

План

1. Громадянське суспільство та правова держава
2. Теорії походження держави

3. Функції та моделі демократії
4. Принципи демократії

Література:

1. Бевз Т. Взаємодія опозиції, громадянського суспільства і влади у політичному полі України / Т. Бевз. // Наукові записки ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса. – 2014. – № 4-5 (72-73). – С. 4-21.
2. Бойчук М. А. Влада і громадянське суспільство : механізм взаємодії : Монографія / М. А. Бойчук. – К. : Атлант ЮЕмСІ, 2007. – 207 с.
3. Головка І. Перспективи втілення стандартів ліберальної демократії в контексті державотворчих процесів в Україні / І. Головка. // Наукові записки ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса. – 2013. – № 6 (68). – С. 80-89.
4. Горлач М. І. Політологія : наука про політику : підручник / М. І. Горлач, В. Г. Кремень. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 840 с.
5. Держава і суспільство в Україні : історія і сучасність / За ред. О. М. Майбороди. – К. : ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса, 2013. – 184 с.
6. Іванова Н. Ю. Політологія : навч. посіб. / Н. Ю. Іванова, В. Ф. Смолянчук. – К. : КНЕУ, 2011. – 347 с.
7. Климова Г. П. Концептуальні підходи до аналізу поняття «держави» / Г. П. Климова. // Вісник Національного університету «Юридична академія імені Ярослава Мудрого». – 2015. – № 2. – С. 161-169.
8. Корнієвський О. Суперечності сучасного розвитку громадянського суспільства в Україні / О. Корнієвський. // Наукові записки ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса. – 2016. – № 3-4 (83-84). – С. 266-274.
9. Логвина В. Л. Політологія : навч. посіб. / В. Л. Логвина. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 304 с.

10. Перегуда Є. В. Політологія : навч. посіб / Є. В. Перегуда, В. Ф. Панібудьласка, В. Л. Семко, Н. І. Рижко та ін. – К. : КНУБА, 2011. – 216 с.
11. Політологія : Навч. посіб. / Г. П. Щедрова, Ф. В. Барановський, О. В. Карчевська, О. Г. Мазур та ін. – Луганськ : Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2011. – 304 с.
12. Політологія : навчальний енциклопедичний словник-довідник для студентів ВНЗ I-IV рівнів акредитації / За наук. ред. д-ра політ. н. Хоми Н. М. [В. М. Денисенко, О. М. Сорба, Л. Я. Угрин та ін.]. – Львів : «Новий Світ – 2000», 2014. – 779 с.
13. Скрипнюк О. В. Демократія : Україна і світовий вимір (концепції, моделі та суспільна практика) / О. В. Скрипнюк. – К. : Логос, 2006. – 368 с.
14. Шляхтун П. П. Політологія : історія та теорія : підручник / П. П. Шляхтун. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 472 с.

Тема 7.

Політичний процес

План

1. Типи політичних процесів
2. Політична участь
3. Стратегія і тактика в політиці.
4. Політичні рішення: структура та типологія

Література:

1. Бульбенюк С. С. Політологія у запитаннях та відповідях : навч. посіб. / С. С. Бульбенюк, Н. Ю. Іванова. – К. : КНЕУ, 2010. – 242 с.

2. Горлач М. І. Політологія : наука про політику : підручник / М. І. Горлач, В. Г. Кремень. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 840 с.
3. Іванова Н. Ю. Політологія : навч. посіб. / Н. Ю. Іванова, В. Ф. Смолянчук. – К. : КНЕУ, 2011. – 347 с.
4. Логвина В. Л. Політологія : навч. посіб. / В. Л. Логвина. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 304 с.
5. Макота А. Маркетизація політики: концепт «політичного ринку» / А. Макота. // Наукові записки ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса. – 2013. – № 1 (63). – С. 403-415.
6. Пахарев А. Д. Політичні інститути і процеси в сучасній Україні : навч. посіб. / А. Д. Пахарев. – К. : ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса, 2011. – 182 с.
7. Політико-ідеологічний процес в українському суспільстві в умовах модернізації : порівняльний аналіз. [Монографія] / За заг. ред. Ф. М. Рудича. – К. : ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса, 2013. – 448 с.
8. Політична наука в Україні. 1991-2016 : у 2 т. Т. 2. Теоретико-методологічні засади і концептуальні підсумки вітчизняних досліджень / НАН України, Ін-т політ. і етнонац. досліджень ім. І.Ф. Кураса – К. : Парлам. вид-во, 2016. – 704 с.
9. Політологія : навчальний енциклопедичний словник-довідник для студентів ВНЗ I-IV рівнів акредитації / За наук. ред. д-ра політ. н. Хоми Н. М. [В. М. Денисенко, О. М. Сорба, Л. Я. Угрин та ін.]. – Львів : «Новий Світ – 2000», 2014. – 779 с.
10. Травлос Т. Політичний протест як форма громадської участі / Т. Тавлос. // Перспективи. – 2015. – № 4 (66). – С. 131-137.

Тема 8.

Політичні партії. Громадсько-політичні рухи і об'єднання

План

1. Генезис і типологія політичних партій
2. Функції політичних партій
3. Основні різновиди партійних систем
4. Класифікація сучасних українських партій
5. Місце громадських організацій та рухів у політичній системі
6. Класифікація суспільно-політичних організацій та рухів
7. Функції суспільно-політичних організацій та рухів
8. Особливості громадсько-політичних рухів та об'єднань в Україні

Література:

1. Горlach М. І. Політологія : наука про політику : підручник / М. І. Горlach, В. Г. Кремень. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 840 с.
2. Іванова Н. Ю. Політологія : навч. посіб. / Н. Ю. Іванова, В. Ф. Смолянчук. – К. : КНЕУ, 2011. – 347 с.
3. Кормич Л. І. Громадські об'єднання та політичні партії сучасної України / Л. І. Кормич, Д. С. Шелест. – К. : АВРІО, 2004. – 262 с.
4. Логвина В. Л. Політологія : навч. посіб. / В. Л. Логвина. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 304 с.
5. Молочко П. Кількісні індикатори розвитку партійної системи України / П. Молочко. // Наукові записки ІІІЕНД ім. І. Ф. Кураса. – 2016. – № 3-4 (83-84). – С. 337-352.
6. Перегуда Є. В. Політологія : навч. посіб. / Є. В. Перегуда, В. Ф. Панібудьласка, В. Л. Семко, Н. І. Рижко та ін. – К. : КНУБА, 2011. – 216 с.
7. Політологія : Навч. посіб. / Г. П. Щедрова, Ф. В. Барановський, О. В. Карчевська, О. Г. Мазур та ін. – Луганськ : Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2011. – 304 с.

8. Політологія : навчальний енциклопедичний словник-довідник для студентів ВНЗ I-IV рівнів акредитації / За наук. ред. д-ра політ. н. Хоми Н. М. [В. М. Денисенко, О. М. Сорба, Л. Я. Угрин та ін.]. – Львів : «Новий Світ – 2000», 2014. – 779 с.
9. Українська багатопартійність : політичні партії, виборчі блоки, лідери (кінець 1980-х – початок 2012 рр.). Енциклопедичний довідник / за ред. М. Кармазіної. – К. : ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса, 2012. – 588 с.
10. Шведа Ю. Р. Теорія політичних партій та партійних систем / Ю. Р. Шведа. – Львів : Тріада плюс, 2004. – 528 с.
11. Шляхтун П. П. Політологія : історія та теорія : підручник / П. П. Шляхтун. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 472 с.

Тема 9.

Політична свідомість і політична культура

План

1. Політична цінність
2. Толерантність
3. Політичні традиції
4. Структура політичної свідомості
5. Політичний ідеал
6. Масова політична свідомість
7. Групова політична свідомість
8. Індивідуальна політична свідомість
9. Політична соціалізація
10. Етатистський тип політичної свідомості
11. Анархічний тип політичної свідомості
12. Політична свідомість сучасного українського суспільства

Література:

1. Горлач М. І. Політологія : наука про політику : підручник / М. І. Горлач, В. Г. Кремень. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 840 с.
2. Іванова Н. Ю. Політологія : навч. посіб. / Н. Ю. Іванова, В. Ф. Смолянчук. – К. : КНЕУ, 2011. – 347 с.
3. Логвина В. Л. Політологія : навч. посіб. / В. Л. Логвина. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 304 с.
4. Остапенко М. А. Політична культура суспільства : Навч. посіб. / М. А. Остапенко. – К. : МАУП, 2008. – 96 с.
5. Перегуда Є. В. Політологія : навч. посіб / Є. В. Перегуда, В. Ф. Панібудьласка, В. Л. Семко, Н. І. Рижко та ін. – К. : КНУБА, 2011. – 216 с.
6. Політологія : Навч. посіб. / Г. П. Щедрова, Ф. В. Барановський, О. В. Карчевська, О. Г. Мазур та ін. – Луганськ : Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2011. – 304 с.
7. Політологія : навчальний енциклопедичний словник-довідник для студентів ВНЗ I-IV рівнів акредитації / За наук. ред. д-ра політ. н. Хоми Н. М. [В. М. Денисенко, О. М. Сорба, Л. Я. Угрин та ін.]. – Львів : «Новий Світ – 2000», 2014. – 779 с.
8. Шляхтун П. П. Політологія : історія та теорія : підручник / П. П. Шляхтун. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 472 с.

Тема 10.

Людина і політика

План

1. Політична культура сучасного українського суспільства

2. Типи політичної культури
3. Функції політичної культури
4. Політика і релігія
5. Політика і мораль
6. Контеліта та квазіеліта
7. Політична еліта: характерні риси та критерії ефективності
8. Феномен політичного лідерства
9. Характерні риси та основні функції політичного лідера
10. Класифікація політичних лідерів

Література:

1. Галіченко М. В. Втілення ідеологеми «Москва – Третій Рим» у концепції «Русский мир» Російської православної церкви / М. В. Галіченко. // *Scriptorium nostrum*. – Херсон. – 2017. – № 1. – С. 233-259.
2. Галіченко М. В. Концепція «Руський світ» як виклик українській державності / М. В. Галіченко. // *Гуманітарний корпус*. – 2014. – Вип. 3. – С. 37 – 38.
3. Горлач М. І. Політологія : наука про політику : підручник / М. І. Горлач, В. Г. Кремень. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 840 с.
4. Іванова Н. Ю. Політологія : навч. посіб. / Н. Ю. Іванова, В. Ф. Смолянчук. – К. : КНЕУ, 2011. – 347 с.
5. Логвина В. Л. Політологія : навч. посіб. / В. Л. Логвина. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 304 с.
6. Перегуда Є. В. Політологія : навч. посіб / Є. В. Перегуда, В. Ф. Панібудьласка, В. Л. Семко, Н. І. Рижко та ін. – К. : КНУБА, 2011. – 216 с.

7. Політика в особах (Політичне лідерство на постсоціалістичному просторі : національний та регіональний контексти) : навч. посіб. / За заг. ред. Ф. М. Рудича. – К. : ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса, 2012. – 400 с.
8. Політологія : Навч. посіб. / Г. П. Щедрова, Ф. В. Барановський, О. В. Карчевська, О. Г. Мазур та ін. – Луганськ : Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2011. – 304 с.
9. Політологія : навчальний енциклопедичний словник-довідник для студентів ВНЗ I-IV рівнів акредитації / За наук. ред. д-ра політ. н. Хоми Н. М. [В. М. Денисенко, О. М. Сорба, Л. Я. Угрин та ін.]. – Львів : «Новий Світ – 2000», 2014. – 779 с.
10. Релігійний чинник у процесах націє- та державотворення : досвід сучасної України [Монографія]. – К. : ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса, 2012. – 272 с.
11. Шляхтун П. П. Політологія : історія та теорія : підручник / П. П. Шляхтун. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 472 с.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА

1. Бебик В. М. Політологія. Наука і навчальна дисципліна / В. М. Бебик. – К. : Каравела, 2009. – 496 с.
2. Брегеда А. Ю. Основи політології / А. Ю. Брегеда. – К. : КНЕУ, 2000. – 312 с.
3. Бульбенюк С. С. Політологія у запитаннях та відповідях : навч. посіб. / С. С. Бульбенюк, Н. Ю. Іванова. – К. : КНЕУ, 2010. – 242 с.
4. Гелей С. Політологія : навч. посіб. / С. Гелей, С. Рутар. – К. : Знання, 2009. – 415 с.
5. Горлач М. І. Політологія : наука про політику : підручник / М. І. Горлач, В. Г. Кремень. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 840 с.
6. Дробінка І. Г. Політологія : навч. посіб. / І. Г. Дробінка, Т. М. Кришталь, Ю. В. Підгорецький. – К. : Центр учбової літератури, 2007. – 292 с.
7. Іванова Н. Ю. Політологія : навч. посіб. / Н. Ю. Іванова, В. Ф. Смолянюк. – К. : КНЕУ, 2011. – 347 с.
8. Іщенко М. П. Політологія : питання теорії і методики : Навч.-метод. посіб. / М. П. Іщенко. – Черкаси : Черкаський університет ім. Богдана Хмельницького, 2006. – 320 с.
9. Карнаух А. О. Політологія : Навчально-метод. посіб. / А. О. Карнаух. – Херсон, 2017. – 100 с.
10. Кирилюк Ф. М. Новітня політологія : навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / Ф. М. Кирилюк – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 564 с.
11. Кравчук Л. В. Політологія / Л. В. Кравчук, С. Л. Кравчук. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2012. – 208 с.

12. Левківський К. М. Політологія : Підручник / К. М. Левківський, В. М. Піча, М. М. Хома. – Львів : Новий Світ, 2007. – 476 с.
13. Логвина В. Л. Політологія : навч. посіб. / В. Л. Логвина. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 304 с.
14. Макар Ю. І. Політологія : навч. посіб. / Ю. І. Макар, О. Ю. Докаш, Т. П. Лаврук. – Чернівці : Чернів. нац. ун-т, 2010. – 596 с.
15. Основи політології / за ред. Ф. М. Кирилюка. – К. : Тандем, 2000. – 376 с.
16. Перегуда Є. В. Політологія : навч. посіб. / Є. В. Перегуда, В. Ф. Панібудьласка, В. Л. Семко, Н. І. Рижко та ін. – К. : КНУБА, 2011. – 216 с.
17. Погорілий Д. Є. Політологія : кредитно-модульний курс. Навч. посіб. / Д. Є. Погорілий. – К. : Центр учбової літератури, Фірма «Інкос», 2008. – 432 с.
18. Політологія / за ред. О. В. Бабкіної, В. П. Горбатенка. – К. : Академія, 2001. – 528 с.
19. Політологія / за ред. О. В. Бабкіної, В. П. Горбатенка. – К. : Академія, 2006. – 568 с.
20. Політологія / за ред. А. Колодія. – К. : Тандем, 2000. – 527 с.
21. Політологія : Академічний курс : Підручник / За ред. М. І. Панова. – К. : Ін Юре, 2006. – 520 с.
22. Політологія : Навч. посіб. / Г. П. Щедрова, Ф. В. Барановський, О. В. Карчевська, О. Г. Мазур та ін. – Луганськ : Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2011. – 304 с.
23. Політологія : Навч.-метод. посіб. / Укл. О. О. Фаріон. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. – 108 с.
24. Політологія : Підручник / за ред. М. М. Вегаша. – К. : Знання, 2008. – 384 с.
25. Політологія : Підручник / За заг. ред. І. С. Дзюбка, К. М. Левківського. – К. : Вища шк., 2001. – 415 с.

26. Політологія : Підручник / За ред. Л. М. Димитрової. – К. : Знання, 2009. – 206 с.
27. Політологія : Підручник / за ред. В. Г. Кременя. – Харків : Вид-во Харківського ун-ту, 2001. – 354 с.
28. Політологія : Підручник / За ред. Ю. Кулагіна. – К. : Альтпрес, 2002. – 612 с.
29. Піча В. М. Політологія : підручник / В. М. Піча, М. М. Хома. – Львів : Магнолія, 2009. – 476 с.
30. Прибутько П. С. Політологія / П. С. Прибутько. – К. : Видавець Паливода А. В., 2008. – 171 с.
31. Політологія : Підручник / за ред. Ю. М. Розенфельда та ін. – Харків : Право, 2001. – 398 с.
32. Рудич Ф. М. Політологія : Підручник / Ф. М. Рудич. – К. : Либідь, 2005. – 480 с.
33. Філософія політики : Підручник / В. П. Андрущенко та ін. – К. : Знання, 2003. – 400 с.
34. Холод В. В. Лекції з політології : навч. посіб. / В. В. Холод. – Суми : Університетська книга, 2003. – 408 с.
35. Шляхтун П. П. Політологія : історія та теорія : підручник / П. П. Шляхтун. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 472 с.
36. Штанько В. І. Політологія : навч. посіб./ В. І. Штанько, Н. В. Чорна, Т. Г. Авксентьєва, Л. А. Тихонова. – К. : Вид-во «Фірма Інкос», 2007. – 288 с.
37. Юрій М. Ф. Політологія : підручник / М. Ф. Юрій. – К. : Дакор, 2006. – 217 с.

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА

1. Бебик В. М. Базові засади політології : історія, теорія, методологія, практика / В. М. Бебик. – К. : Либідь, 2000. – 217 с.
2. Бевз Т. Взаємодія опозиції, громадянського суспільства і влади у політичному полі України / Т. Бевз. // Наукові записки ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса. – 2014. – № 4-5 (72-73). – С. 4-21.
3. Белошицкий С. В. Либеральная демократия в XXI столетии : ресурсы, вызовы, перспективы. – Хмельницкий, 2012. – 944 с.
4. Бех В. Предмет політології як проблемне поле політичних досліджень / В. Бех. // Наукові записки ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса. – 2016. – № 3-4 (83-84). – С. 229-240.
5. Білий О. Легітимація і сучасний політичний режим / О. Білий. // Наукові записки ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса. – 2013. – № 1 (63). – С. 43-54.
6. Бойчук М. А. Влада і громадянське суспільство : механізм взаємодії : Монографія / М. А. Бойчук. – К. : Атлант ЮЕмСІ, 2007. – 207 с.
7. Бортніков В. Епістолярна спадщина В. К. Липинського : елітарно-консервативні засади українського державотворення / В. Бортніков. // Наукові записки ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса. – 2016. – № 3-4 (83-84). – С. 379-390.
8. Вдовичин І. Доктрина природного права в українській політичній думці 20-30-х рр. ХХ ст. / І. Вдовичин. // Наукові записки ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса. – 2014. – № 3 (71). – С. 386-395.
9. Галіченко М. В. Втілення ідеологеми «Москва – Третій Рим» у концепції «Русский мир» Російської православної церкви / М. В. Галіченко. // Scriptorium nostrum. – Херсон. – 2017. – № 1. – С. 233-259.
10. Галіченко М. В. Концепція «Руський світ» як виклик українській державності / М. В. Галіченко. // Гуманітарний корпус. – 2014. – Вип. 3. – С. 37 – 38.

11. Головатий М. Ф. Класи і партії : Навч. посіб. / М. Ф. Головатий. – К. : Персонал, 2008. – 144 с.
12. Головка І. Перспективи втілення стандартів ліберальної демократії в контексті державотворчих процесів в Україні / І. Головка. // Наукові записки ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса. – 2013. – № 6 (68). – С. 80-89.
13. Гуцало М. Г. Організація протидії сучасному тероризму / М. Г. Гуцало. – К. : Арата, 2009. – 263 с.
14. Держава і суспільство в Україні : історія і сучасність / За ред. О. М. Майбороди. – К. : ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса, 2013. – 184 с.
15. Карась А. Філософія громадянського суспільства в класичних теоріях і некласичних баченнях : монографія / А. Карась. – К., Л. : Видав. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2003. – 520 с.
16. Климова Г. П. Концептуальні підходи до аналізу понятт «держава» / Г. П. Климова. // Вісник Національного університету «Юридична академія імені Ярослава Мудрого». – 2015. – № 2. – С. 161-169.
17. Кормич Л. І. Громадські об'єднання та політичні партії сучасної України / Л. І. Кормич, Д. С. Шелест. – К. : АВРІО, 2004. – 262 с.
18. Корнієвський О. Суперечності сучасного розвитку громадянського суспільства в Україні / О. Корнієвський. // Наукові записки ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса. – 2016. – № 3-4 (83-84). – С. 266-274.
19. Макота А. Маркетизація політики: концепт «політичного ринку» / А. Макота. // Наукові записки ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса. – 2013. – № 1 (63). – С. 403-415.
20. Молочко П. Кількісні індикатори розвитку партійної системи України / П. Молочко. // Наукові записки ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса. – 2016. – № 3-4 (83-84). – С. 337-352.
21. Обушний М. І. Політологія : довідник / М. І. Обушний, А. А. Коваленко, О. І. Ткач. – К. : Довіра, 2004. – 599 с.

22. Остапенко М. А. Політична культура суспільства : Навч. посіб. / М. А. Остапенко. – К. : МАУП, 2008. – 96 с.
23. Пахарєв А. Д. Політичні інститути і процеси в сучасній Україні : навч. посіб. / А. Д. Пахарєв. – К. : ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса, 2011. – 182 с.
24. Плахотнюк С. С. Основні політичні доктрини сучасності. Навч. посіб. / С. С. Плахотнюк. – Вінниця : ВДГУ, 2003. – 74 с.
25. Політика в особах (Політичне лідерство на постсоціалістичному просторі : національний та регіональний контексти) : навч. посіб. / За заг. ред. Ф. М. Рудича. – К. : ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса, 2012. – 400 с.
26. Політико-ідеологічний процес в українському суспільстві в умовах модернізації : порівняльний аналіз. [Монографія] / За заг. ред. Ф. М. Рудича. – К. : ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса, 2013. – 448 с.
27. Політична влада і опозиція в Україні : порівняльний аналіз із зарубіжними країнами. [Монографія] / За заг. ред. Ф. М. Рудича. – К. : ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса, 2016. – 448 с.
28. Політична наука в Україні. 1991–2016 : у 2 т. Т. 1. Політична наука : західні тренди розвитку й українська специфіка / відп. ред. і упоряд. М. Кармазіна. – К. : Парлам. вид-во, 2016. – 656 с.
29. Політична наука в Україні. 1991–2016 : у 2 т. Т. 2. Теоретико-методологічні засади і концептуальні підсумки вітчизняних досліджень / відп. ред. і упоряд. М. Кармазіна. – К. : Парлам. вид-во, 2016. – 704 с.
30. Політичний клас у сучасній Україні : специфіка формування, тенденції розвитку. [Монографія] / За заг. ред. Ф. М. Рудича. – К. : Парламент. Вид-во, 2010. – 336 с.
31. Політичні ідентичності в сучасній Україні / За ред. М. Кармазіної. – К. : ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса, 2015. – 288 с.
32. Політологічний енциклопедичний словник. – К. : Генеза, 2004. – 736 с.

33. Політологія : навчальний енциклопедичний словник-довідник для студентів ВНЗ I-IV рівнів акредитації / За наук. ред. д-ра політ. н. Хоми Н. М. [В. М. Денисенко, О. М. Сорба, Л. Я. Угрин та ін.]. – Львів : «Новий Світ – 2000», 2014. – 779 с.
34. Політологія у схемах, таблицях, визначеннях : навч. посіб. / За заг. ред. І. С. Дзюбка, Д. Т. Дзюбка, І. Г. Онищенко та ін. – К. : Вид-во Європ. ун-ту, 2002. – 178 с.
35. Прикладна політологія : Навч. посіб. / За ред. В. П. Горбатенка. – К. : Академія, 2008. – 472 с.
36. Рафальський О. Політична наука в Україні : здобутки та перспективи / О. Рафальський. // Наукові записки ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса. – 2016. – № 3-4 (83-84). – С. 143-152.
37. Релігійний чинник у процесах націє- та державотворення : досвід сучасної України [Монографія]. – К. : ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса, 2012. – 272 с.
38. Рудич Ф. Влада в незалежній Україні : методологічний контекст / Ф. Рудич. // Наукові записки ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса. – 2016. – № 3-4 (83-84). – С. 212-229.
39. Скрипнюк О. В. Демократія : Україна і світовий вимір (концепції, моделі та суспільна практика) / О. В. Скрипнюк. – К. : Логос, 2006. – 368 с.
40. Суспільні цінності населення України в теоретичних і практичних вимірах / Авт. колектив : М. І. Михальченко (керівник) та ін. – К. : ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса, 2013. – 336 с.
41. Травлос Т. Політичний протест як форма громадської участі / Т. Тавлос. // Перспективи. – 2015. – № 4 (66). – С. 131-137.
42. Українська багатопартійність : політичні партії, виборчі блоки, лідери (кінець 1980-х – початок 2012 рр.). Енциклопедичний довідник / за ред. М. Кармазіної. – К. : ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса, 2012. – 588 с.

43. Хома Н. Соціальна держава третього тисячоліття : модернізована модель / Н. Хома. // Наукові записки ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса. – 2014. – № 3 (71). – С. 205-215.
44. Шведа Ю. Р. Теорія політичних партій та партійних систем / Ю. Р. Шведа. – Львів : Тріада плюс, 2004. – 528 с.